

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
25/6273

Dato
13.11.2025

Brev til justiskomiteen angående Dok 8:16 L (2025-2026) Representantforslag om økt maksstraff for voldtekt og utvidet unntak fra foreldelsesfrist

Jeg viser til brev 23. oktober 2025 hvor justiskomiteen ber om departementets uttalelse i forbindelse med ovennevnte representantforslag.

Representantene gir uttrykk for at det er viktig at seksuallovbrudd har et straffenivå som er i samsvar med allmennhetens rettsfølelse, og at domstolene har mulighet ilegge høy straff i de alvorligste sakene. Dette er jeg helt enig i.

Den 1. juli i år trådte flere endringer i straffelovens kapittel om seksuallovbrudd i kraft. En av de viktigste endringene var at voldtektsbestemmelsen i straffeloven § 291 ble utvidet til også å omfatte seksuell omgang uten samtykke. Dette var en svært etterspurt lovendring, som jeg tror kan ha stor betydning for å forebygge voldtekt og for å sikre at ufrivillig seksuell omgang rammes av straffeloven og idømmes tilstrekkelig streng straff. I tillegg sluttet et bredt flertall på Stortinget seg til at enkelte strafferammer skulle justeres ned fordi de fremstod som urealistisk høye. Regjeringens forslag om å senke strafferammene for grov voldtekt og grovt uaktsom voldtekt fikk tilslutning fra representantene fra Arbeiderpartiet, Høyre, SV, Senterpartiet, Rødt, MDG, KrF, Venstre og en uavhengig representant.

Etter min mening gir de gjeldende strafferammene for voldtekt, inkludert grov voldtekt og grovt uaktsom voldtekt, domstolene mulighet til å idømme en passende og tilstrekkelig streng straff i de enkelte tilfellene. I lovproposisjonen understreket departementet at formålet med de foreslåtte justeringene i strafferammene ikke var å senke det generelle straffenivået i voldtektssaker. Det ble også uttalt at de foreslåtte endringene ikke er uttrykk for at slike handlinger bedømmes som mindre alvorlige enn

tidligere, se Prop. 132 L (2024–2025) punkt 6.6.2.4 side 70. Det er derfor ikke grunn til å tro at en slik endring av strafferammene for grov voldtekt og grovt uaktsom voldtekt som representantene tar til orde for, vil påvirke straffeutmålingen i disse sakene nevneverdig. En slik endring vil imidlertid bryte med målet om å fastsette mer realistiske strafferammer, som flertallet i justiskomiteen sluttet seg til ved vedtakelsen av dagens straffelov, se Innst.O.nr.29 (2007-2008) punkt 2.2 side 9. Jeg bemerker for øvrig at strafferammene øker i saker hvor noen har begått flere lovbrudd. Dette følger av de generelle reglene i straffeloven § 79 bokstav a. Hvis noen for eksempel dømmes for to grove voldtekter etter straffeloven § 293 første ledd, vil lengstestrafen øke fra fengsel inntil 15 år til fengsel inntil 21 år.

Endringene i straffeloven § 91 om straffeansvar som ikke foreldes, som Stortingets flertall sluttet seg til før sommeren, trer i kraft 1. januar 2026. Endringene innebærer at straffansvaret for voldtekter som ikke er grove, som hovedregel vil følge de vanlige foreldelsesreglene i straffeloven. Voldtekter som rammes av straffeloven § 291 andre ledd og som begås mot personer under 18 år, vil likevel fortsatt være unntatt fra foreldelse.

Voldtektsbestemmelsen omfatter svært forskjellig handlinger, der det er stort spenn i alvorlighet. Uttalelser i forarbeidene tyder på at det særlig var de grove voldtektene lovgiver hadde i tankene da fullbyrdet forsettlig voldtekt ble unntatt fra foreldelse i 2014, se Prop. 96 L (2013–2015) punkt 3.4.3.4 side 11.

Da justiskomiteen i vår behandlet regjeringens forslag om å endre straffeloven § 91, ga komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Høyre uttrykk for at «de hensyn som er blitt fremhevet for å ha et særskilt unntak fra foreldelsesreglene, i tilstrekkelig grad vil være ivarettatt ved at grove voldtekter og voldtekt etter § 291 annet ledd, der fornærmede var under 18 år, er unntatt foreldelse». Jeg mener at det er grunn til å holde fast ved dette.

Straffelovens regler om foreldelse bygger på en avveining mellom kryssende hensyn. Den klare hovedregelen er at straffansvar foreldes. Dette skyldes blant annet at man må hensynta at den preventive effekten avtar med tiden og at det blir mindre rimelig å straffe etter lang tid. I tillegg blir bevisene gjerne mer usikre etter som tiden går og det er også et spørsmål om det er riktig ressursbruk dersom eldre straffesaker prioriteres på bekostning av nyere saker.

I NOU 2022: 21 var også Straffelovrådet tydelig på viktigheten av å ha regler om foreldelse, også for seksuallovbrud. Under punkt 34.6 på side 254 uttales at:

«Rådet mener at et viktig hensyn bak foreldelses reglene, er hensynet til bevis kvalitet. I en saks type der bevissituasjonen svært ofte er slik at ord står mot ord, og der forklaringer fra de involverte og vitner står sentralt, slår de generelle hensynene bak foreldelsesreglene inn med tyngde. Særlig ved den utvidelse som nå foreslås av virkeområdet for bestemmelsen om seksuell omgang uten samtykke, fremstår det betenkelig å opprettholde unntaket fra foreldelse. Det er tale om handlinger med et svært stort spenn i alvorlighet.»

Med hilsen

Astri Aas-Hansen

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

Adresseliste

Stortinget - Justiskomiteen